

TARTALOM:

A dunakeszi bíró	1
CSOMA Attila Száz éves a József Attila Művelődési Központ színházterme.....	2
BÁTONYI Pál A Grassalkovichok és Dunakeszi III. rész	3
LŐRINCZ Róbert A Magyar Lovaregylet dunakeszi-alagi dokumentumai III. rész	4
LÁNG József Adatok Dunakeszi postatörténetéhez I. rész	6
ÁGOSTON András Dunakeszi leventék és 1944/1945-ös kálváriájuk	9

SZÁMUNK SZERZŐI:

ÁGOSTON András - művészet-történész
BÁTONYI Pál - nyá. ezredes (Szód)
CSOMA Attila - a József Attila Művelődési Központ igazgatója
LÁNG József - helytörténeti kutató (Felsőgöd)
LŐRINCZ Róbert - könyvtáros

DUNAKESZI HELYTÖRTÉNETI SZEMLE

Dunakeszi-Alag Helyismereti Lapja

Megjelenik évente háromszor,
1000 példányban

Alapító szerkesztők:
Csonka Mária és Lőrincz Róbert
Felelős szerkesztő:
Lőrincz Róbert

Kiadja: Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár
Dunakeszi, Kossuth Lajos u. 6.
Felelős kiadó: Csonka Mária
Nyomdai előkészítés:
Preysing Frigyes
Nyomda: Raszter Nyomda Kft.,
Budapest, Gyöngyösi u. 89.
ISSN 1789-9230
E-mail: szemle@mail.dkvk.hu
A lap megjelenését támogatja
Dunakeszi Város Önkormányzata

A lapszám 1., 10. és 11. oldalán szereplő fotók a Révész István Helytörténeti Gyűjtemény tulajdonát képezik.

CSOMA ATTILA

Száz éves a József Attila Művelődési Központ színházterme

A vasúti közlekedés folyamatos bővülése és a pesti műhely túlsúlyosága arra készítette a MÁV vezetést, hogy új főműhelynek keressen helyet valahol a főváros közelében. A helyzetet tovább súlyosbították az istvántelevi műhelyt ért 1903-as és 1907-es tűzvészek, így halaszthatatlanná vált az új főműhely létesítése. A MÁV választása Dunakeszire esett, amelynek északi határában a vasút közvetlen közelében egybefüggő, szabad földterülete volt. A terület megvásárlása után 1910-ben a MÁV Igazgatóság megkezdte az új MÁV főműhely építését Dunakeszin. 1911-ben készültek el a földmunkákkal, és fektették le az iparvágányokat a leendő műhely és Dunakeszi-Alag állomás között. Egy önálló megállót is létesítettek ekkor Dunakeszi néven. 1912-ben felépült a téglagyár, ahol beindult a fehér mészkőtégla gyártása, amelyből a Műhelytelep épületei 1913-ban és 1914-ben felépültek. Elkészült a Kapus- és az Igazgatósági épület, a tanoncműhely, a szertár, az ún. Bagolyvár és a művelődési központ, akkori nevén Munkásotthon.

A művelődési központ épülete az évek során több hozzáépítéssel is gyarapodott, száz évvel ezelőtt mindössze a színházteremből, egy előtérből és három melléktérrel állt. Az I. világháború kitörésével félbemaradt az építkezés, a Munkásotthont 1915-ben hadikórházzá alakították át. A nagyteremben rendezték be a kórtermet, ahol idegen nemzetiségű (román, szerb) katonákat

is gyógyítottak. Az ápolónők közül kettőt név szerint is ismerünk: Czikora Lajosné 1915. február 10. és 1916. július 4. között dolgozott a kórházban, de a későbbi legendás dunakeszi szülész, Bayer Istvánné is itt kezdte egészségügyi pályafutását.

A háború után az elcsatolt országrészekről menekülő családokat szállásolták el az épület falai között. 1922-ben újraindult a főműhely építése, s ezzel együtt megkezdődött az épület kultúrházzá történő átalakítása is. 1926-ra megépült a színpad, a zenekari árok, a karzat, a pénztárfülke és két öltöző. Annak ellenére, hogy az épületen a következő évtizedekben még további toldásokat és ráépítéseket végeztek, ezekkel a fejlesztésekkel nagyjából kialakult a színházterem maihoz hasonlóan.

